

BİR KIZILELMA ÜLKÜSÜ OLARAK DEVLET OLMAK/DEVLETLİ OLMAK

Ali Burak KUL

Araştırmacı-Yazar
aliburakkul@yahoo.com

Özet

Türk milleti, millî bellek ve bilincinin oluşması sürecinde Kızılelma ülküsüyle birlikte millî hedefler istikâmetinde yönünü çizmiştir. Kızılelma, Türk milleti için soyut düşüncenin somut hedeflere yansıtılmasıdır. Millî ülküler Kızılelma çerçevesinde belirlenmiştir. Kızılelma ülküsünün Türk millî hedeflerine yansıdığı alanlardan birisi de Türk milletinin devlet olma/devletli olma hâlidir. Türk devlet felsefesi, Türk kültür ve medeniyet telakkisinin vücut bulduğu alanlardan birisidir. Devletli olmak, Türk tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. Türk milletinin “bengi-il”den “devlet-ebed-müddet”e kadar Kızılelma ülkülerinde ilk adım, devletli olmak olmuştur. Diğer bir ifadeyle devletli olmak, Türk ülküsünün başlangıç noktasını teşkil etmektedir. Türk tarihinin 2000 yılı aşan devletli tarihinden bugüne gelen dönemde Kızılelma ülküsü içerisinde temel görüşler, devletin üzerine inşa edildiği temel sütunlar değişmemiştir. Kızılelma ülküsü 21. yüzyıla devletli olmak fikriyle taşınmıştır. Devletli olmak bugün artık devleti çağın gereklerine cevap veren bir devlet yapılanması oluşturarak ona göre bir yönetim sunmaktır. 21. yüzyılda Türk milletinin Kızılelma’sı “güçlü devlet” ile şekillenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kızılelma, Türk tarihi, Türk Devlet Felsefesi, Devlet

Giriş

Beşerî bilimlerde fikirler kavramlar çerçevesinde inşa edilir, değişir ve gelişir. Düşünce dünyasının birer parçası olan kavramlar; sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasî gelişmelerin açıklanmasında ve anlamlandırılmasında birer çapa vazifesi ifa eder. Çevremizdeki gelişmeler bu çapalar kullanılarak yorumlanır. Elbette bütün bu kavramlar başlangıçta soyut birer kelimedenden ibarettir. Kavramları soyutluktan çıkararak eşyanın somutluğuna getiren ise insanoğlunun idrakinde biçimlenen algılardır.

Büyük medeniyet kavramları algıların kolektif bilinç içerisinde gelişmesiyle var olur. Milletler bu algılarla tarihlerini okur, bugününü yaşar ve yarınını hedefler. Diğer bir ifadeyle, kolektif kabul görmüş algılarla biçimlenen kavramlar tarihsel süreçte vizyon ve misyon değişimine tabi olmadan dünden bugüne, bugünden yarına kesintisiz bir yolculuk içerisindeydir. Bir kavramın ifade ettiği anlam ve bu anlamın çerçevesi kavramın tarih yolculuğundaki birikimin bugüne taşınmasıdır. Bu haliyle kavramlar artık bir millet için fonksiyonel düzeyde açıklayıcı ve anlamlandırıcı bir niteliğe bürünmektedir.

Bu çalışmada tüm öznelliğiyle iki kavramın birlikteliği konu edilecektir: Türk milletinin tarihin ilk dönemlerinden itibaren kolektif bir bilinç içerisinde oluşturduğu, kendisine rehber edindiği Kızılma ülküsü ve bu ülküyü gerçekleştirmek için seçtikleri önemli bir araç olarak devlet.

Kızılma ve devlet kavramları Türk tarihi boyunca iç içe olmuştur. Ancak Kızılma ülküsünün bir fikrin soyutluğundan eşyanın somutluğuna getirildiği aşamada “hâkimiyet” kelimesiyle adlandırılacak hedeflerle biçimlendirilmesi hâkimiyetin var olduğu birincil politik aygıt olarak devletin gerek bir teşkilât gerekse de bir araç olarak Kızılma ülküsünün bir aşaması olduğu gerçeği göz ardı edilmiştir. Daha açık bir ifadeyle, hâkim olmanın ilk şartı olarak “devlet olmak/devletli olmak”ın Kızılma’ya doğru aslında ilk adımı teşekkül ettirmesi hâli göz ardı edilmiştir.

Siyaset felsefesinin önemli isimlerinden kabul edilen Leo Strauss'a atıfla belirtmek gerekir ki, temel bir sorunun tam mânâsı ile anlaşılması, böyle bir soruya körlükten veya kayıtsızlıktan daha iyidir; bu kayıtsızlık ve körlüğe, çok sayıda tali ve gelip-geçici soruya verilen yanıtların bilgisinin eşlik edip etmemesi durumu değiştirmez (Strauss, 2000: 34). Buradan hareketle Kızılma ülküsünün devlet olmak/devletli olmak hâliyle somutlaşmasının Türk devlet felsefesinin biçimlenmesindeki etkisi bu çalışmada konu edilecektir. Bir Kızılma ülküsü olarak devlet olmak/devletli olmak, Türk millî tefekkürü içerisinde hangi aşamadır? Devletli olmak fikriyle birlikte “devletli kalma”nın Kızılma ülküsü bağlamındaki yeri nedir?

Strauss, politik şeylerin doğasını tasvip edip etmeme, kabul edip seçme veya seçmeme, övme veya kınamaya tabi olmakla açıklar. O halde “devlet olmak/devletli olmak”ın her politik eylemle karşımıza çıkan “daha iyi” ve “daha kötü” düşüncesi çerçevesinde konumu nedir? 21'inci yüzyıl Türkiye'sinde Kızılma ülküsü çerçevesinde politik bir alan olarak “devlet olmak/devletli olmak”ın karşılığına cevap aranırken Kızılma ve devlet fikirlerine dair açık bir anlayışa sahip olunmalıdır.

Kavram olarak “devlet”, insanoğlunun icat ettiği en ilginç araçlardan birisidir. Tarihî süreç açısından baktığımızda, devlet-birey/toplum ilişkisi araçsallık bağlamında terazinin iki tarafı arasında sürekli geliş gidişler arz etmiştir. Buna rağmen devlet, özellikle Batı medeniyeti içerisinde tanımlanması ve anlamlandırılması zor bir olgu olarak asırlardır insanlığın önündeki bir sorunsal olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlamlandırılmasındaki sorun, esas itibarıyla devlete dair çok fazla yaklaşımın olmasından kaynaklanmaktadır (Habermas, 2002: 7-8).

Türk Milliyetçiliği'nin mihenk taşı kavramlarından biri olan “devlet”, bu ideolojik yapılanmalar içerisinde de zaman zaman farklı yaklaşımlar aracılığıyla farklı tanımlara bürünmüş ve problematik yapısını bu fikir akımlarında da belirgin kılmıştır. Bu

makalede de Türk milliyetçiliğinin ve özellikle Ülkücü Hareket'in ideolojik yapılanmasındaki devlet algısı “Kızılma ülküsü” çerçevesinde ele alınacaktır.

Türk Düşüncesinde Kızılma

Kızılma, Türk tarihinde kolektif bilincin bir ülkü etrafında birleşmesinin çatı kavramı olmuştur. Bu sebeple de üzerinde çok tartışılan, bir tanım ve anlam birliğine varılamayan bir terimdir. Kavramın bu niteliği onun ayırt edici ve yüceltici niteliklerinden birisidir. Kızılma, tarih boyunca bir ülkünün, bir idealin, sahip olma ve olma'nın çizgisi olmuştur. Kızılma kavramını tanımlama gayretine girerek onu sınırlandırmak en büyük hata olacaktır. Zira kavram bir çerçeve içerisine sığdırılmayacak kadar geniş bir anlamlar manzumesi sunmaktadır. Yine de kavramın en azından bu metinde kullanıldığı bağlamıyla işaret ettiği anlamları belirtmek yerinde olacaktır.

Ziya Gökalp, Kızılma ideali çerçevesinde “millî ülkü”yü şöyle belirtir: “Mefkûre hâlin mürebbisi ve istikbâlin haliki olmakla beraber mazinin bir şen'iyetidir. Milletın mazisinden gelip onu istikbâline doğru iten fikrî bir hamlesidir” (Gökalp, 1976: 69). Nihâl Atsız ise Kızılma'yı bir ülkü olarak nitelendirerek “bir milletin yürütücü kuvvetinin adı” (Atsız, 2011: 18) tanımlamasını yapmış ve şöyle devam etmiştir: “Türkler, kendi ülkülerine niçin “Kızılma” demiştir, bunun sebebini bilmiyoruz. Yalnız bu addaki saflık ve tabîlik, Türk ülküsünün çok eski olduğunu göstermek bakımından mânâlıdır. Kızılma adı, ülkünün, aydınlardan önce halk arasında doğduğunu gösterse gerektir” (Atsız, 2011: 19).

Türk medeniyet tarihinin hemen her döneminde karşılaşılan kavramlardan olan Kızılma, Türk tarihinin çatı kavramlarından birisidir. Coşkun (2014: 26) Kızılma'yı “Türk millî ülküsünün tarih boyunca geçirdiği evrelerin tamamını kapsayan bir otağ kavram” olarak nitelendirmiştir. Binlerce yıllık Türk tarihinde Kızılma düşüncesi bir ülkü olarak Türk milletinın yönünü belirlemiştir. İslâmiyet öncesinden Osmanlı Devletine kadar Kızılma ulaşması

hedeflenen bir menzil olarak ifade edilmiştir. Özellikle İslâmîyet ile şereflendikten sonra i'lâ-yı kelimetullah davası ile fetih politikasıyla birleşen Kızılma ülküsü İslâm'ın bayraktarlığı ile istikametini çizmiş, ulaşılan her hedef bir başka menzilin belirlenmesine imkân vermiştir. Kızılma kavramının Türk tarihinde her döneminde işaret ettiği ortak anlam "erişilmesi hedeflenen ülkü"dür. Bu ülkü Türk tarihinin makas değişimlerinde farklı somut hedefler üzerinden belirlenmiştir. Hazar hanının çadırındaki altın top'tan, Roma'daki Rim-Papa Kızılma'sına kadar hâkimiyet kurulmak istenen bir alanın işareti olarak kullanılan Kızılma sadece somut bir "sahip olma" hedefi değil, aynı zamanda adalet ve nizam idealleriyle bir "olma" ülküsünün de ifadesidir Kızılma. Diğer bir ifadeyle Kızılma hâkimiyet kurma ideali olduğu kadar fikri boyutta da bir "ideal düzen" işaretidir de. Ziya Gökalp'in "millî mefkûre"si, Nihâl Atsız'ın "Türk Ülküsü", Alparslan Türkeş'in "Dokuz Işık"ı, Osman Turan'ın "Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" ve Ahmet Arvasi'nin "Türk İslâm Ülküsü" bu istikâmette sayılabilecek Kızılma mefkûreleridir.

Kızılma mefkûresi Türk milletinin devletli olma ülküsüyle gelecek projeksiyonunu biçimlendirir. Türk milletinin ufkunu millî bir şuur ve ülkü etrafında biçimlendiren Kızılma "devlet olma/devletli olma" idealiyle zamanın ve mekânın ötesine geçmiştir. Kızılma'nın bir medeniyet tefekkürü olması gerçeğinden hareketle bu tefekkürün somutlaştığı yerin devlet ideali olduğu söylenebilir. Zira devlet Türk milleti için tarih boyunca töre, hürriyet, istiklal ve istikbalin taşıyıcısı, koruyucusu ve sembolü olmuştur. Bu çerçevede, Türk milletinin ilk ve en kadim Kızılması "devletli olma hâli"dir.

"Devlet"e Dair

Devlet, beşerî bilimlerin tanımlaması ve anlamlandırması en zor kavramlarından birisi olmuştur. Farklı medeniyet alanlarında farklı zamanlarda ve çoğu zaman birbirlerinden bağımsız olarak ortaya çıkan devlet, bir ideanın soyutluğundan sıyrılıp somut pratiğe

döküldüğü anda farklı amaç ve anlamlandırmalarla biçimlenmiştir. Devlet olgusunun en genel anlamda “amaç mı, araç mı olduğu” sorusu dahi bu tartışmanın akıbetini belirleyen etkenlerden birisidir.

Devletin ortaya çıktığı kadim medeniyet birikimlerinden birisi Türk medeniyetidir. Türk tarihinin en eski kaynaklarından itibaren devlet fikrine ve kelimesine rastlamak mümkündür. Göktürk döneminden kalma Orhun Anıtları’nda “il” kelimesiyle işaret edilen şüphesiz ki “devlet” idi. Devlet fikri o tarihlerden itibaren sadece bir sosyal yaşamın bir örgütlenme modeli olarak değil, başka fikir ve ülkülerin de taşıyıcısı olmuştur. Örneğin Kaşgarlı Mahmud, Divan-ı Lügâti’t-Türk adlı eserinde il kelimesinin, sulh, barış anlamının da olduğunu söylemektedir (Yakıt, 2016: 1). Buna göre devlet olmak ile barış içerisinde olmak Türk tarihini biçimlendiren fikirlerden birisidir. Yakıt’ın aktardığı “il” tanımları şöyledir: “Ünlü Türkolog Thomsen’e göre il, siyasi bakımdan bağımsız, teşkilâtli bir millet; Gabain’e göre, ülke, imparatorluk, iktidar ve hükümet; Eberhard’da göre ise Eski Hunlar’dan beri toprağı (ulus) ile halkını (bodun, kün) belli töreye uygun şekilde koruyan ve içeride barışı sağlayan bir kuruluştur.”

Devlet kelimesinin etimolojik analizi de devletin ne olduğuna dair fikir sunmaktadır. Bugün kullandığımız ifadeyle “devlet” dilimize Arapça’dan gelmiştir. Yakıt (2016: 2) devlet kelimesinin etimolojik analizini şöyle açıklamaktadır:

“Kök itibariyle “D-V-L” olup, “hareket ettirmek, döndürmek, dolaştırmak, çekip çevirmek” anlamındadır. Bunlar da “yöneten” anlamı içerdiğinden devlet, “hükümet” kavramıyla sinonim bir değer kazanmıştır. Batı dillerinde ise “devlet” kavramı, “Etat”, “state” vb. kelimelerle karşılanmakta olup bunlar da Latince “status”den gelmektedir. Status’un anlamı da “durmak, yerleşmek, ikâmek etmek” anlamındadır. Bir diğer ifadeyle, Müslümanlar işlerini çekip çeviremeyen, kendi kendini yönetemeyen topluluklara “devlet” izafe edilemeyeceğini belirtirken, kavramın temelinde var olan semantik anlamla terim anlamı arasındaki bağı oluşturmuş oluyorlar. Latinler de, “yerleşik olmayan, belli bir

coğrafya parçasında bulunmayan topluluklara devlet izafe edilemeyeceğini” vurgulamaktadırlar. Yani Müslümanlar “egemenlik ve siyasî iktidar” unsurunu öne çıkarırken, Latinler de “ülke” unsurunu öne çıkarmış olmakta ve böylece bir yerde örgütlenmiş ve temerküz etmiş bir iktidarı temsil eden terim anlamıyla kök anlamı arasında semantik bağı kurmaktadır.”

Bu noktada söylenebilir ki, Batı olarak adlandırabileceğimiz Latin dünyası devlete statik bir anlam yüklerken, Müslüman kökenli olanların ise dinamik bir değer atfettikleri ortaya çıkmaktadır (Niyazi, 1996: 25).

Batı medeniyetinde de devlet eş zamanlı olarak ortaya çıkmıştır. Batı medeniyetinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasî gerekleri bu medeniyet sahasındaki devlet algısını biçimlendirmiştir. Platon’a göre devlet, filozof-kralın bilgisinin ve insan ruhunun ideal bir form hâlinde somutlaşması; Aristo için bireyin siyasî olarak mensup olduğu organik yapı; Hobbes için insanın varlığını güvence altına alan siyasî güç; Hegel’de ise tanrının yeryüzündeki yansımasıydı. Heidegger tarihi bir yazgı olarak gördü ve Nietzsche, ateşten kelimelerle “yalanların en büyüğü” olarak lanetledi (Habermas, 2002: 7-8).

Devlet kavramına dair tanımlama ve anlamlandırma krizi, kavramın disiplinler üstü niteliğinden kaynaklanmakla birlikte, kavramın medeniyet tecrübelerindeki farklılaşmanın da bir çıktısıdır. Bugün için genel kabul gören devlet yaklaşımı, Batı Avrupa tecrübesinin bir unsuru olan devlettir. Bu devlet, kendi anlamlandırma çerçevesini modernist bir bakış açısı içerisinde bulmuştur. Habermas, modern anlayışa göre devleti hukukî anlamda tanımlanmış bir kavram olarak kabul etmekte ve nesnel anlamda, içte ve dışta egemen bir devlet gücüne; coğrafyası bakımından, kesin olarak sınırları çizilmiş ülke topraklarına, yani devlet sahasına; sosyal açıdan da mensuplarının tümüne, yani devlet halkına işaret eder (Habermas, 2010: 15).

Josep Llobera ise modern devleti şu şekilde betimlemektedir: 1) Tanımlanmış bölgesel olan siyasî bir birim ve zaman boyutu

olmalıdır. Devlet inşa etmenin ön şartlarından biri nesillerdir, aynı yerde yaşayan ve çalışan insanların bulunmasıdır. 2) Kalıcı, kişilerden bağımsız ve uzmanlaşmış verimli bir bürokrasinin hizmet ettiği uzun ömürlü kurumlar olmalıdır. 3) Devlet, kendisine tabi olanların hepsinde, mutlak olmasa da en azından üstün bir sadakat duygusu uyandırabilmeli ve diğer değerlere duyulan sadakat türlerinin kendisine duyulan sadakatten üstün tutulmasını sağlamalıdır (Llobera, 2007: 116).

Modern yaklaşım devleti “idarî bir yapılanma organı” olarak kabul etmekte ve devleti vergi, yönetim ve güvenlik üçgeninin içine yerleştirmektedir. Post-modern yaklaşım devlete dair yaklaşımını, bu modern yaklaşımın açığıyla şekillendirmektedir. Post-modern yaklaşıma göre, güvenlik merkezli bir devlet yapılanması savaş tehdidi olmaksızın vatandaşa daha az önemli hâle gelecektir. Halkların düşmanlarla yüz yüze gelmediği bir zamanda devletlerine olan ihtiyaçları azalacaktır.

Devlet kavramının bugünkü sosyal ve politik konjonktürde ifade ettiği anlamı daha belirgin kılmak için devletin millî niteliğini, diğer bir ifadeyle millî devlet olgusunu da ele almak gerekmektedir. Millî devlet kavramının dünyanın herhangi bir coğrafyasındaki devlet tecrübesi için ifade ettiği anlam farklıdır. Ülkemizde sosyal bilim alanında faaliyet gösterenler, millî devlet kavramını Kıta Avrupası tecrübesinden ele almaktadır. Daha açık bir ifadeyle, Kıta Avrupa’sının devletleşme sürecinin bir “son durağı” olarak millî devlet olgusu Türk tecrübesine eklemlenmek istenmektedir. Oysa Orhan Türkdoğan, millî devlet kavramının Türk tarihi için yeni bir kavram olmadığına işaret etmektedir. Türkdoğan, millî devlet kimliğini, Türk sosyolojisi açısından milletleşme süreci ile birlikte değerlendirmekte ve başlangıç noktasını 8. yüzyılın ilk yarısına götürmektedir. Bu tarihten itibaren sosyolojik anlamda bir “Türk budunu” gerçeği, Göktürk Devleti’nin tüm kimliğini ortaya koyan Orhun Anıtları ile belgelenmiş bir biçimde karşımızda durmaktadır (Türkdoğan, 2005: 7). Türkdoğan, bu tarihî olgunun devamlılığı olarak, 19. yüzyılda veya Cumhuriyet döneminde yeni bir kültürel

ve toplumsal yapı inşa edilme çabasının ortaya çıkmadığını belirtmektedir.

Millî devleti tanımlama çabasında tekrar genel dünya görüşüne dönecek olursak; Naci Bostancı, Batı siyasal düşünceler tarihinde, egemenin meşruiyetini halktan aldığı fikrinin açıkça işlendiği ilk metinlerden birinin Thomas Hobbes'un Leviathan'ı olduğunu ifade etmektedir. Böylelikle halk doğal haklarını bir toplumsal sözleşme ile "egemen" olana devretmektedir. Fakat egemene devredilen bu haklar, bir kez verildikten sonra bir daha talep edilememektedir. Bu sebepten ötürü de "yönetimin karakteri 'halkın iyiliği' için despotiktir" (Bostancı, 1998: 50). Bostancı sözlerine şu şekilde devam etmiştir:

"Millî-devlet yeni bir egemenlik biçimi olmakla birlikte, tarihen kendini önceleyen egemenliklerin bilişsel dünyalarıyla belirgin bir akrabalık bağına sahiptir. Mesela, otoritenin şahsiliği dönemine ait olan "toplumun şef tarafından temsil edildiği ve zatında tecessüm ettiği" fikri millî-devlete andromorphic¹ bir figür olarak eklenmiştir. Devlet adeta milletin kişiselleşmiş otoritesidir. Bu yaklaşım, özellikle Nazi-faşist milliyetçiliklerin devlet teorilerindeki "führer" ve "duçe" kimliklerinde, onların milleti ve devleti kucaklayan kutsal figürlerinde açığa çıkar. Diğer yandan 19. yüzyılda millî-devletler ortaya çıkarken arkasında 'devlet karşısında etkin halk'a ilişkin zengin bir fikirler ve deneyimler birikimi vardır. Milliyetçilik bu gelişime, aktif halkın tek bir millet, devletin de bu millete ait olması, milletlerarası alanda onu ötekilere karşı yürütülen çıkar mücadelelerinde temsil etmesi niteliğini eklemiştir" (Bostancı, 1998: 50).

Millî devletlerin doğmasına sanayileşmenin beraberinde getirdiği merkezileşme süreçlerinin sebep olduğu bilinmektedir. Bu süreçte, merkezî bir güç olan devlete ihtiyaç duyulmuştur. Hâliyle bu merkezî güç, ortak bir kültüre ait olan ortak bir dil ve eğitimle homojenlik sağlamak durumundadır. Bu talebin sonucu olarak siyaset ve kültür arasında bir 'uyarlama' yapılması ihtiyacı doğmuş ve her kültürün kendisine tekabül eden 'millet', bu uyarlamayla

¹ İnsan şeklinde olan.

kendi devletine, yani millî devletine ulaşmıştır. “Milliyetçilikle millî-devlet arasındaki ilişki tek yönlü değildir; aksine karşılıklı bir belirleyicilik ve ‘millî etkinliği’ artırma söz konusudur. Milliyetçilik, kendi argümanları çerçevesinde tüm halkı ideolojisinin çatısı altında toparlayamaz. Hatta milliyetçilik potasında halkı homojenleştirme, çoğu zaman millî-devletlerin endoktrinasyonu ile sağlanamayabilir. Ancak milliyetçiliğin ara hedefi olan devlet aygıtı, kullanılan dilden millî tarihe kadar geniş bir sahayı kapsayan eğitimin yanı sıra, nema dağıtma karakteriyle kitleleri manipüle eder; sivil hakları yaygınlaştırma ve demokratikleştirme programıyla kendini meşrulaştırır; sahip olduğu kitle iletişim araçlarıyla hükümlerlik alanında otak bir bilişsel sistem oluşturur. Böylelikle milliyetçi ideali önemli ölçüde realize eder.” (Bostancı, 1998: 51).

Millî devlet tartışmaları, felsefî olarak tarihî bir olgunun akıbetidir. Gerek devlet, gerek millet gerekse de bu ikisinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan millî devlet, farklı medeniyet alanlarında farklı tecrübelerle de olsa belirli bir süreçte belirli şartlar altında ortaya çıkmıştır. Bu halde, Hegel’in tarihî bir yapının olgunluğa eriştiği noktada yok olmaya da mahkûm olacağı tezini test edebilme imkânı vardır. Tarihin gösterdiği ise, şimdilik Hegel’i yanlışlamanın pek de mümkün olmayacağıdır. Millî devlet için ise Habermas’ın “millî devletin ulaştığı zaferde madalyonun ironik diğer yüzünü görmek için Hegel’in tarih felsefesini özümsemek gerekmez” iddiasını kabul etmek mümkün değildir. Hegel’in belirttiği olgunluğu, Habermas’ın işaret ettiği önceki siyasî yapılanmalar karşısında millî devletin kesin üstünlüğü olarak görmek gerçekçi olmayacaktır. Öte yandan, 21. yüzyılda millî devletin olgunluğa eriştiği iddiası da tartışmalıdır. Nitekim bugün, post-modernizm, küreselleşme, ulus-üstü örgütlenmeler gibi millî devletin akıbetini etkileyecek bütün alanlardaki sorunlara çözümler bizzat millî devlette aranmaktadır. O halde, millî devlet en azından şimdilik olgunlaşma sürecini devam ettirmektedir.

Türk Milliyetçiliği’nin temelini oluşturan devlet kavramının, Türk Milliyetçiliği içerisinde nasıl algılandığını ele alırken, bir

girizgâh oluşturmak için, devlet kavramının Türkçe kelime anlamına dair ünlü edebiyat tarihçisi Nihad Sami Banarlı'nın sözlerine yer vermek uygun olacaktır:

“Devlet, aslında, baht, talih ve saadet demektir; bunların da en büyüğü manasındadır. (...) Eskiler, birini uğurlarken, yalnız güle güle demezler, “devletle”, “saadetle devletli”, “ikbal ile” derlerdi. Başa “devlet kuşu” konması, bir insanın büyük bir talihe mazhar olması demektir. “Ya devlet başa, ya kuzgun leşe” sözü de halkın bir maksada varma yolunda her şeyi, hatta ölümü bile göze alışını ifade eden, tam eski Türk tipi bir söyleyişti” (Banarlı, 1985: 9).

2200 Yıllık Türk Devlet Felsefesi

Türk devlet felsefesi kadim Türk tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. Türk milletinin tarihi devletsiz yazılamaz. Bu anlamda Türk tarihinin en ayırt edici özelliği bir devletler zincirinin tarihi olmasıdır. Türk devletleri zincirinin halkalarındaki farklılık en basitleştirilmiş haliyle birer isim farklılığından ibarettir. Zira M.Ö. 220’lerde tarih sahnesine gelen Asya Hun Devleti’nden, Türkiye Cumhuriyeti’ne kadarki 2200 yıllık dönemde devletsiz veya devlet için mücadele edilmeyen bir dönem olmamıştır. Elbette bugün devlet olarak adlandırdığımız örgütsel gerekliliklerinden önce de Türk tarihinde çeşitli teşkilâtlar olmuştur. Ancak modern anlamda devletin gereklilikleri olarak toprak, millet ve yönetim şartları itibarıyla Türk milletinin devletli tarihi 2200 yıl ile ifade edilmektedir.

Gerçekten devletin teşekkülünde rol oynayan asgarî şartlar hemen her yerde aynıdır ve bu asgarî şartlar üzerinde bir görüş birliğinden bahsetmek mümkündür. Nüfus, sınırları belirlenmiş bir toprak parçası ve idare devlet teşkilâtlarının ana şartlarıdır. Temel mesele bu şartların nasıl vücuda geldiği ve esas rollerinin ne olduğu noktasında düğümlenmektedir. Bununla birlikte, devlet teşkilâtının kurulabilmesi için gereken şartları Kafesoğlu şöyle sıralamaktadır: “siyasî istiklâl, vatan, millet, töre, kavramlarının varlığı ile bunların insanlar arasında adil olarak uygulanması”

(Kafesoğlu, 1987: 21-30). Bu çerçevede, Mehmet Niyazi, Türk devletlerinin dönemlerinin ihtiyaçlarına göre şekil aldıklarını ifade etmektedir: “İki bin yılı aşan bir zamanda kurulan devletler devrin ihtiyaçlarına göre şekil aldılar. İrili ufaklı bu devletlerde aynı özellikler ve aynı telakkiler hâkim olmuştur. Bu Türk milletinin fertlerinde tarih teknesinde yoğrulmuş bir devlet felsefesi olmasaydı değişik çağ ve coğrafyalarda kurduğu devletlere bu zihniyet hâkim olmazdı” (Niyazi, 2010: 12). Yine Mehmet Niyazi bu itibarla kurulan Türk devletlerinin esasını şu şekilde ifade etmektedir:

“Türk devletleri, nazariyelerle değil, toplumun eğilimi, tarih ve coğrafi şartlara göre kurulmuş ve yönetilmiştir. Göçebelik döneminde varlığın devamı, halkın ihtiyaçları sıkı ve katı bir disiplini gerekli kılmış, her an bir baskına uğrama tehlikesi karşısında her ferdin sorumluluk almasını gerekli kılıyordu. Bu anlamda fertler devletle bütünleşen bir düzen fikrine sahip oluyorlardı” (Niyazi, 2010: 12).

Türkler, beylik, imparatorluk ve nihayet modern manasıyla devlet vasıflarına haiz irili ufaklı pek çok müesses yapılar vücuda getirmiştir. Bu siyasî yapıları yalnızca zamana ve mekâna bağlı tesadüfler zinciriyle vücut bulmuş teşekküller olarak değerlendirmek mümkün değildir. Dikkatlice incelendiği takdirde, söz konusu yapıların zaman ve mekân farklılıklarına rağmen müşterek bir devlet geleneğinin mahsulü oldukları görülür (Ögel, 2016: 15).

Türk medeniyet tefekküründe devletsiz olmak kötü olarak nitelenen ve mücadele edilmesi gereken bir durumdu. Nitekim “devletsizlik, Tanrı tarafından kargınmakla² aynı anlamdadır” (Çetin, 2014: 58). Nitekim Türk devletinin Tanrı tarafından kutlu kılınan Türklere verdiği bir ‘kut’ olduğu inancı hâkimdir. Bu görüş ile devlet fikrinde Kızılma’sı biçimlenen Türk milleti tarihin hiçbir döneminde devletsiz kalmamıştır.

² Kargınmak: Tanrı’nın, insanların sevgi ve ilgisinden yoksun kalıp nefretlerine uğraması dileğinde bulunmak, ilenmek, kargışlanmak, lanetlenmek.

Türk devlet felsefesi, Platon'dan beri süregelen devletin ortaya çıktığı gereklilik olarak insanın hayatını sürdürme noktasında ihtiyaç duyduğu örgütlenme idealiyle açıklanamaz. Türk devlet felsefesi Türk kültür ve medeniyetinden doğan özgül şartlarla kendi teşekkül sürecinden geçmiştir. Bu sebeple Türk devlet felsefesi artı ürün, üretim araçlarının sahipliği, bir sömürü mekanizması, vergi toplama işlevi, meşru güç kullanma tekeli gibi yaklaşımlarla izah edilemez.

Türk devlet geleneği kültürel ve sosyal yapının gereği bir siyasî örgütlenme ve yönetim modeli ile açıklanabilir. Öyle ki, bozkırdaki yaşam tarzının gerektirdiği dinamik ve düzenli sosyal yaşam gereği oluşan yönetim modelinden üç kıtada hüküm süren bir devlet yönetimine kadar uzanan geniş alanda esas olan Türk devlet felsefesi değişmemiştir.

Aileden millete uzanan sosyal örgütlenmede bireyden devlete kadar uzanan alandaki görev dağılımı Türk devlet felsefesinin özünü teşkil etmektedir. Töre ile hukukî çerçevesi çizilen, aile yapısından devlet örgütlenmesine genişleyen mekanizma zaman ve mekândan bağımsız felsefi bir düşünceyi yansıtmaktadır. Asya bozkırlardan verimli Anadolu topraklarına, Orta Avrupa sınırlarından Afrika ve Arabistan çöllerine kadar geniş bir coğrafyada var olan Türk devletlerinin ortak bir geleneğe dayandıkları görülmektedir. 20. yüzyılda cumhuriyet ile taçlanan bu gelenek engin bir Türk medeniyet tahayyülünün devlet örgütlenmesine dair yansımasıdır. Konumuz itibarıyla söylemek gerekirse, 2200 yıllık Türk devlet geleneği kadim bir Kızılma ülküsünün vücut bulmuş halidir. Genel olarak ifade etmek gerekirse "aile, millet, toprak ve kağan" çerçevesinde vücut bulan Türk devlet felsefesi tarih boyunca değişen jeopolitik şartlara rağmen aynı öz ile teşkilâtlanmıştır. Bu öz'den uzaklaştığı dönemler ise devletin çalkantılara sürüklendiği, tefrikanın başladığı, devlete ortak olma fikrinin öne çıktığı ve nihayeti devletin isim değiştirmesine kadar gidecek dönemler olmuştur.

Bir Kızılma ölküsü olarak Türk devlet felsefesi Göktürklerin Orhun Anıtlarına kazıdıkları gibi anlayış ile var olmuştur. Egeyenliğin kaynağı olarak Tanrı tarafından verilen *kut* ile *devleti* inşa eden ve *töreyi* koruyan Hakan, açları doyurur, çıplakları giydirir, azı çok kılardı. Görüldüğü gibi Türk tarihinde devlet sadece kurumsal düzeyde bir örgütlenme olmadığı gibi yasalardan oluşan bir yönetim modeli de değildir. Türk devlet felsefesi bir örgütlenme modeli olmasının yanı sıra bir kültür ve medeniyet telakkisinin yansımasıdır. Bu zihniyetin özünde ise bireysellikten uzak, bir toplumun üyesi olarak insan vardır. Şeyh Edebalı'nın Osman Gazi'ye "insanı yaşat ki devlet yaşasın" nasihatı bu zihniyetin bir yansımasıdır.

Türk devlet felsefesinde Kızılma ölküsü bengü-il, devlet-i ebed müddet, aşkın devlet, hikmet-i hükümet gibi kavramlandırmalara tabi olmuştur. Bütün bu ölkü ise töre etrafında şekillenmiştir. Öyle ki, "bengü-il"den "devlet-i ebed müddet"e ve nihâyet Cumhuriyet'e uzanan süreçte bağlayıcı olan en mühim unsur, kuşkusuz töredir. Zira il gider, töre kalır" (Ögel, 2016: 18). Türk devlet felsefesinin 2200 yıllık tarihini birleştiren *törenin* devamlılığıdır. Bu anlamda Türk devlet felsefesi sadece güç kullanma hakkı çerçevesinde değil, bir devlet ahlakı içerisinde belirginleşmiştir.

Devletin varlığı Türk töresinin ilk adımı olmuştur. Tarihin hiçbir döneminde devletsiz kalmayan Türk milletinin Kızılma'sı devletli olmakla başlamıştır. Kutsal devlet idealinden kutsallaştırılmış devlet düşüncesine kadar esas olan devletin varlığını devam ettirmesidir. 600 yıllık devletin son yıllarında Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kalan en büyük felsefi miras da "devletin nasıl kurtulacağı" ile ilgilidir. Dönemin Türk münevverleri, Türk bağımsızlık mücadelesiyle somutlaşan bir atılganlıkla "devleti var kılma" çabasında olmuştur. 20. yüzyılın başındaki Türk bağımsızlık mücadelesi hür millet için bağımsız bir devlet idealiyle biçimlenmiştir.

Türk tarihinde devlet kavramı, kutsal bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet kuruculuk, "Türk devleti mitosunun çekirdeği sayılabilecek kaziyedir" (Bora, 1998: 84). Devlet

kuruculuğu ve devletlilik, en önemli medeniyet ölçütü olarak görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğü zaman, Türk tarihinin ve Türk toplumunun devlet-merkezli bir gelenek anlayışına sahip olduğu görülmektedir. Devletliliğin Türklerin varoluş biçimi olduğunu, Türk Medeniyeti Tarihi'nin öncülü olan Türk Devletinin Tekamülü'nde (1922-23) Ziya Gökalp ileri sürmüştür: "Türk, devlet teşkilâtından mahrum kalınca, yalnız aile teşkilâtıyla yaşayamaz, mahvolur. Türkler, en eski zamanlardan beri, devlet teşkilâtını, aile teşkilâtının fevkine çıkarmışlardır" (Bora, 1998: 84). Zeki Velidi Togan ise Türkleri "*devletçi bir millet*" veya "*teşkilâtçı hâkim bir millet*" diye tanımlar (Bora, 1998: 84).

Türklerdeki kutsal devlet anlayışına geçmeden önce devlet anlayışının ve yönetim felsefesinin oluşmasını sağlayan (zamanın şartlarını düşünerek) temel olgulara bakmak gerekmektedir. Eski Türkler, bozkır coğrafyasında at ve demir üzerine kurulu, kendilerine has bir kültür ortaya koymuşlardır. Başka bir deyişle bozkır hayatı, Türk insanının düşünce tarzını, devlet anlayışını ve oluşturduğu tüm kurumları etkilemiştir.

At kullanma veya ata sahip olma hissiyatı, Türklerin kendilerini diğerlerinden üstün görmelerine sebep olmuş, atın vermiş olduğu istenilen yere ulaşılabilirlik ve hız imkânı da tatmin olma hislerini çoğaltarak Türk insanını ister istemez bir üstünlük anlayışına sahip olmaya itmiştir. Bozkır hayatına uyum sağlayan Türklerde, üstünlük duygusu cihan-devlet anlayışının desteğiyle "beylik gururunu" oluşturmaktaydı. Ayrıca bu sahip olduklarını düşündükleri üstünlükle, geniş ufuklara hükmetme arzuları da kamçılanmaktaydı. Demir de bu arzuyu fiiliyata dökmek için gerekli olan araçtı. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğu zaman Türklerin geniş bozkırlarda bir yandan kendilerini en iyi şekilde korumak, diğer yandan da, sahip oldukları en önemli varlıkları olan hayvanlarını korumak zorunda olmaları; sıkı disiplin ve kuvvetli teşkilâtçılık anlayışını onlar için zorunlu hâle getirmişti (Kafesoğlu, 1976: 65).

Türk devletinin kuruluşuyla ilgili efsaneler, yaratılış efsanesiyle iç içe geçmiş durumdadır; bir bütündürler. Buna göre de Türk devleti var oluşu gereği güçlü ve meşrudur. Gökalp ve izleyicileri, Türk devlet geleneğinin kutlu kavramları arasında muğlâk bir benzetmeler zinciri kurmuşlardır; ortaya totolojik³ bir töre=devlet=din=barış benzeştirmesi çıkartırlar. Din=devlet denklemi, bu totolojik benzeştirme/eşlemenin alt terimleri arasında herhalde en kudretli olanıdır.” (Bora, 1998: 86).

Türk devleti fikri, tarihî şahsiyeti ve sürekliliği olan organik bir varlık olarak tasavvur edilir. Türk devleti, Türklüğün tarih içindeki tözü ve Türk *nomos*'unun (beşerî düzen [ilkeleri]) aşkın kaynağıdır.” (Bora, Can, 2007: 147). Bu ideale ait Türk devletinin özellikleri de şu şekilde sıralanabilir:

“-Türklerin yaratılış özelliği olarak hep devletle var oldukları, ‘devletli-millet’ oldukları, bu nedenle teşkilâtçı, devlet kurucu vasıflarıyla temayüz ettikleri...

-Türk Devletinin ‘kut’lu (ilahî) olduğu ve tarih-öncesi inanışlara dayandırılan bu kutsallığın İslâm inancıyla da bağdaş(tırıl)dığı...

-Türk Devletinin, erişeceği dünya egemenliğiyle bütün insanlığa barış ve huzur getirmeyi erek edinen cihanşümül/evrensel bir misyon taşıdığı...

-Devlet Adamları’nın, devletlilerin, Türk Devleti’nin kutlu misyonunu temsil eden seçkin ve amir konumu...

-Türk Devleti’nin aşkınlığının, ilahiliğinin, var oluşsal değerinin meşrulaştırdığı ‘pratiklik’ ve ‘realistik’ hassası...

-Türk Devletlerinin aslında tek bir ebedi-ezeli (‘ebed-müddet’) Türk Devleti’ni ifade eden bir devamlılık silsilesi oluşturduğu...

-Bu devlet silsilesinin tarih-öncesi zamanlardan itibaren ‘millî devlet’ ve aynı zamanda ‘demokratik’ ve ‘sosyal devlet’ karakteri taşıdığı; bu karakteriyle beraber Türk Devleti’nin daima ‘merkeziyetçi ve güçlü devlet’ olageldiği...

- Türk Devleti’nin –yine yaratılıştan gelen- ordu-millet vasfını yansıtan bir ordu-devlet olduğu...” (Bora, Can, 2007: 147).

³ Mantikî biçimi sebebiyle her daim doğru olan bir ifade.

Türk Milliyetçiliği'nde Bir Kızılma Olarak Devlet

Türk devletinin korunması ve bekâsı, Türk medeniyet telakkisinin temel itici kuvvetlerini oluşturmaktadır. Türk Milliyetçiliği hareketinin esasında da bu gerçek vardır. Kadim Türk devlet felsefesi, bugün Türk milletinin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümünde bir kaynaktır. Öncelikle bahsi geçen devlet kavramının hükümet adını verdiğimiz siyasî aygıttan farklı olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Kavramsal olarak devlet ruhani bir anlama bürünürken, hükümet somut bir kavramdır. Tam da bu noktada devlet Türk milliyetçiliği açısından son derece kutsal bir varlık olarak ortaya çıkarken, hükümet her anlamda ulaşılabilir olduğu için eleştiriye açık, geçici bir varlıktır.

Alparslan Türkeş'e göre, *“Türk milletinin iki büyük karakteri vardır. Bunlar, teşkilâtçı millet ve asker millet karakterleridir. Türk milleti, teşkilâtçı millettir demek, Türk milletinin, devlet kurmada sahip olduğu kabiliyet ve üstünlük, demektir. Gerçekten, dünya milletleri içinde Türk milleti kadar büyük ve üstün devlet kurma yeteneğine sahip ikinci bir millet daha yoktur. Tarihte kurmuş olduğumuz 16 büyük imparatorluk, milletimizin, üstün devlet kurmaktaki özelliğinin en kesin delilidir”* (Türkeş, t.y.: 107). Yine bu doğrultuda Türkeş'e göre, Türk milleti tarih boyunca kurduğu tüm devletleri kendi devlet felsefesinden esinlenerek kurmuştur. Fakat Osmanlı'nın son yüzyılını da içine katan bir tarihten bu yana Türk devlet felsefesinde, yabancı/dış etkenlerin ve kültürlerin etkisi sebebiyle, bozulmalar meydana gelmiştir. Dolayısıyla “millî ülkü”ye bir an önce dönülmesi gerekmektedir.

“Devlet kuruculuk” meziyetinden bahsetmişken Nihâl Atsız'ın devletle ilgili tarih görüşünü de belirtmek gerekmektedir. Atsız'a göre “bizim şimdye kadar sahip olduğumuz tarih görüşümüz yanlıştır. Çünkü bizim için millet devlet esasını kabul etmek millî menfaâtlerimiz için daha uygun olduğu hâlde, biz, millet tarihi şöyle dursun, devlet ve vatan tarihini bile bir yana bırakarak yalnız sülale ve rejim tarihini esas olarak kabul ettik. Her sülaleyi bir devlet sayarak, şimdye kadar, sülaleler sayısınca devlet kurduğumuzu

ileri sürdük. Fakat düşünmedik ki, o kadar devlet kurduksa, bunların hiçbirisini de yaşatamamış olduk! (...) Hâlbuki elimizde, her zaman bir Türk devleti vardı. Çünkü gerçekte bu kadar devlet kurmuş değil, bu kadar sülale değiştirmiş bulunuyorduk” (Atsız, 1992: 9-10).

Başbuğ Türkeş, ülkücü fikriyatın kaynağı olan Dokuz Işık Doktrini’nde devletçi görüşün özünü, “*Türk milletinin kültür ve devlet felsefesi, Türk milliyetçilik dünya görüşü içinde, millî bütünleşme ve millî demokrasi ülküsüdür*” şeklinde ifade etmektedir (Türkeş, t.y.: 113). Alparslan Türkeş’in tanımını yaptığı ‘demokratik milliyetçi devlet’ millî demokrasi, millî iktisat ve millî bağımsızlık özelliklerini taşımaktadır.

Ülkücü ideolojinin salt temsil partisi olan Milliyetçi Hareket Partisi’nin “millî devlet” görüşü de bahsi geçen ülkünün kanıtı niteliğindedir. Bu bağlamda millî devlet, devletin tek ve aynı millettten kurulduğunu ifade etmektedir. Kutsal devlet anlayışına uygun olarak “millî devletin görevi, adını taşıdığı milletin varlığını devam ettirmek, onu korumak ve yüceltmektir” (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2018). Ülkücü hareket devlet bekasını sürdürebilmek için millî devletin ülkeyi ve milleti bölmeye çalışan her türlü tehdide karşı gelmesi gerektiğine inanmaktadır. Millî devlete atfedilen diğer özellikler; milletin bütün fertlerini eşit görmek, millete eşit şartlarda her türlü hizmeti sunmak, milletin üstünde hiçbir oluşum görmemek şeklinde sıralanabilir. Buna ek olarak, MHP’nin 2009 tarihli parti programına bakıldığında “Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin; ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü korumak, üniter millî devleti ilelebet baki kılmak” hareketin temel hedefleri arasında gösterilmektedir (Milliyetçi Hareket Partisi, 2009).

Bir nevi devlet fetişizmine sahip olmakla itham edilmelerine cevaben Ülkü Ocakları, Milliyetçi Hareket’in hassasiyetlerini ve akabinde devlet görüşlerini şu şekilde dile getirmektedirler: “MHP’nin fikir sisteminde ağırlıklı bir yere sahip olan “güçlü

iktidar” ve “millî devlet” kavramları taraflı ve kasıtlı çevreler tarafından anlamsız bir şekilde faşizm ile mukayese edilmiştir. Bu değerlendirmelerde faşizmdeki anahtar kavramın başlı başına devlet olgusu olduğu göz ardı edilmektedir. Faşizme göre; insanların hakları devletin onlara verdiklerinden ibarettir. Vatandaşların canı da malı da devletindir. Faşizmde vatandaş devlet yararına çalışır. Devlet, milletin ve onun hayatının tümünü yönetir. Tek bir parti idareyi ele geçirir. Bu parti askerî disipline tâbidir. Devlet bir şefin elindedir. MHP fikriyatında ise devlet millet için vardır ve devleti yaratan millet gerçeğidir, millî birlik bilincidir. Parti programında bu konuyu doğrulayan şu görüşlere yer verilir:

Milletimiz için ‘millet’ ve ‘devlet’ kararları ayrılmaz bir bütünü iki aslî unsurudur. Millet olarak var olabilmek temel hedeftir, Bunun yegâne vasıtası ise kudretli bir devlettir” (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2018).

Türk Milliyetçiliği fikriyatında, millet kavramının hiçbir zaman devlet kavramından tecrit edilmediğini görmekteyiz. Mustafa Çalık’a göre “(...) milliyetçilerle sol hareketler arasındaki en temel kırılma noktalarından biri de budur. Sol kültür ve teori, devleti toplum için, olmazsa olmaz bir entite olarak görmez; ona, bilakis aşılması gereken bir vakıa gözü ile bakar” (Çalık, 1998: 165). Bu bağlamda sol ideoloji, bir taraftan tek-parti zihniyetinin siyasal üstünlüğünü kabul etmekte bir zarar görmezken öbür taraftan önüne çıkan her fırsatta soyut “devlet” kavramını hiçe sayarak içerisine dâhil olduğu sistemin “suç”larını devlete yıkmaktan da geri kalmaz. Oysaki milliyetçiler kutsadıkları devlet fikrine zeval gelmesin diye sistemin her türlü hatasına kendilerine zarar verme pahasına göz yumarlar. Ancak yine ülkücü düşünür Çalık’ın deyişi ile “her hali ve her tezahürü (varlığı, sembolleri, bürokrasisi, eylemleri, mevzuatı) ile toptan kutsallaştırılmış bir devlet kavramını benimseyerek temel hak ve hürriyetleri demokratik bir çerçevede yerli yerine oturtmak kolay değildir” (Çalık, 1998: 165).

Türk Milliyetçiliğinde Devlet ve Kızılma

Devlet olmak/devletli olmak olgusunun bir Kızılma ölküsü olduğu açık bir gerçektir. Türk milleti için tarihi gelişme içerisinde devletsiz bir dönemin olmaması bu durumun göz ardı edilmesine sebep olabilmektedir. Oysa diğere bütün Kızılma hedefleri her zaman devlet olmak/devletli olmakla başlamıştır.

Türk milliyetçiliği için devlet diğere bütün ölkülerin ilk adımıdır. Devlet tarihsel düzeyde Türk milletinin varlığını sürdürmesinin başlangıç noktası olmuştur. Bu durum geniş bir tarih bilinciyle fikir külliyatı biçimlenen Türk milliyetçiliği için devletli olmanın bir Kızılma ölküsü olarak kabul edilebilirliğini göstermektedir. Diğere bir ifadeyle devletli olmak Türk milleti için hiçbir zaman vazgeçilemez bir nitelik olmuştur.

Türk milliyetçiliğinde devlet düşüncesi gerek siyasetin gerekse de düşünce dünyasının temellerinden birisi olmuştur. Bu durum Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin konuşmalarında da vücut bulmuştur. Genel Başkan Bahçeli konuşmalarında devletli olmayı millî beka kavramıyla açıklamıştır. Devletli olmanın millî bekâ tehdidinin bertaraf edilmesine vurgu yapan Sayın Bahçeli "*Millî bekâ; namustur, varoluştur. Nitekim değişmez, değiştirilmesi dahi imkânsız kabulümüz budur. Millet ve devlet olarak varlığımızın kesintiye uğramadan sürmesi ana gâyemizdir.*" demiştir (Bahçeli, 2018).

Devlet Bahçeli bir başka konuşmasında "*Siyasetimizin öznesi insan, nesnesi devlet, yüklemi demokrasi, cümlesi ise millettir*" (Bahçeli, 2017b) vurgusu yaparak devlet düşüncesinin Milliyetçi Hareket'in siyasetindeki önemini açıklamıştır. Sayın Bahçeli bir başka konuşmasında devletli olma fikrinin Türk milletinin tarihi bir ölküsü olduğunu vurgulayarak "*Sözümüz millet, sevdamız devlet, sancağımız vatandır. Devlet-i ebed müddet, millet-i ebed müddet dünden bugüne vazgeçemediğimiz, bundan sonra da vazgeçmeyeceğimiz kavlimiz ve kararlılığımızdır. Yine tarih devletinden olmuş milletlerle, milleti parçalanmış, ufalanmış, hatta zaman*

içinde silinip gitmiş birçok devlete de şahitlik etmiştir. Hamdolsun Türk milletinin ülküleri öteden beri, tarihin başlangıcından itibaren kurduğu devletlere feyiz ve ilham vermiştir” demiştir (Bahçeli, 2017a). Sayın Bahçeli bir başka konuşmasında ise Türk devlet felsefesinin, Türk milletinin millî mefkûresindeki yerini şu sözlerle anlatmıştır: “Devlet ebed müddet anlayışının fikri ve tarihi dayanakları öncelikle bu süreklilik yelpazesinin içinde aranmalıdır. Türk milleti bağımsızlığına düşkün ve bağlıdır. Milletimiz tarih boyunca kurduğu devletlerle kaderini bir ve aynı görmüştür. Devletsiz millet, milletsiz devlet Türk’ün tarihinde hiç olmamıştır” (Bahçeli, 2016).

Mustafa Çalık’ın ifadeleriyle “devlet dediğimiz zaman, esas itibarıyla hem bir ‘fikir’ ve hem de bir ‘yapı’ olarak idrak edilebilir fenomenal bir varlık alanından söz etmiş oluruz” (Çalık, 1998: 164). Buna göre Türk milliyetçiliğinde devlet, üzerinde bulunduğumuz toprakların üzerinde yaklaşık bin yıldır devam eden “millî hükümlerlik” anlamına gelmektedir.

Devletin bu denli yüce bir varlık olarak görülmesinin, Türk milliyetçiliğinin sahip olduğu diğer özellikleri açısından meşruiyet sağlamaya yaradığı görülmektedir. Bu durumu Ülkü Ocakları’nın MHP’yi betimlerken kullandığı ifadeyle açmak gerekirse, Milliyetçi Hareket; “devralınan tarihî mirasına bağlı olarak devlet varlığının tartışılmayacağını kabul ve ilân eder. Devletin, milletin duyuğu, düşünce ve temayüllerini temsil etmesine, maddî ve manevî değerlerini iç ve dış tehditlere karşı korumasına, milletimizi millî ülküler etrafında birleştirmesine kesinlikle inanır ve devleti, milletin hizmetinde görür. Devleti yönetenlerin kendilerini milletimizden üstün ve milletimizi güdülen sürü olarak görmelerini de açıkça reddeder. Sadece bu cümle bile faşizmin diktatörlük vasfına karşı oluşun bir ifadesidir” (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2018).

Türk milliyetçiliği için millî devletin varlığı milletin ve devletin var olması için gerektir. Türk milliyetçiliği açısından “millet ve

devlet düşmanlarının hedef tahtasında” hep millî devlet olmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli de yapmış olduğu pek çok konuşmada “millî devlete yönelik tehditleri” gündemine almıştır. Örneğin, 11.08.2009 tarihli “millî bekaya yönelik tehditler ve sözde demokratikleşme çağrılarına ilişkin” yaptığı basın toplantısında Türkiye Cumhuriyeti devleti üzerine oynanan oyunlara dikkat çekerek şu ifadeleri kullanmıştır:

“Küresel dayatmaların önünde tehlike olarak görülen millî devlet engelini zayıflatmak, kontrol altında tutmak ve bir takvime bağlı olarak ortadan kaldırmaya yönelik geniş kapsamlı senaryo vardır. Dün Sevr ile Osmanlı’nın önüne dışarıdan konulanlar, bugün daha da tehlikeli olarak içerden sokulmaya çalışılmaktadır” (Bahçeli, 2009).

Devlet Bahçeli bir başka konuşmasında ise Türk Milliyetçilerinin millî devlete yönelik tehditlere sonuna kadar karşı çıkacağını şu şekilde ifade etmiştir:

“Türk Milliyetçileri Türkiye’nin bölünmesine, ortak değerlerimizin yok edilmesine ve Türk Milletinin bir kaos ortamına ve kardeş kavgasına sürüklenmesine hiçbir şart altında izin vermeyecektir. Misak-ı Millî sınırları içinde üniter yapıda millî devlet olarak kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin bölünmesi teşebbüslerine, bedeli ne olursa olsun sonuna kadar karşı çıkacaktır” (Bahçeli, 2014).

Sonuç

Devlet, milletin teşkilâtlanmış hâlidir. Bir milletin millî kültürünü oluşturan, medeniyet mefkûresini biçimlendiren her bir niteliği devlet olmak/devletli olmak düşüncesinin içerisinde yer alır. Bu hâliyle devlet olmak millet olmanın da şartlarından birisidir. Devlet millî bağımsızlığın, hür, şerefli, mesut ve müreffeh yaşamının, kendi millî tarihi, millî kültürü ve millî ülkü içinde yücelmenin en büyük teminatıdır (Kırbaç, 2014: 12). İşte Türk milleti için “devlet olmak/devletli olmak”ın ifade ettiği mânâ budur. Türk milleti bu mânâ içerisinde tarih boyunca devletli olmanın şerefini taşımıştır.

Türk milleti devletiyle var olan, varlığını devletiyle sürdüren bir millettir. Türk milleti tarihin hiçbir döneminde devletsiz kalmamıştır. Bu millî bilinç günümüzde de devam etmekte, Türk milleti ve

Milliyetçi Hareket devletin varlığının tehlikeye girdiği dönemlerde büyük bir hassasiyetle refleks göstermiştir. Böylece devlet olmak/devletli olmak, Kızılma çerçevesindeki önemli bir ülkü hâline gelmiştir.

Alparslan Türkeş Milliyetçi Hareket'in devlet yaklaşımını Kızılma ülküsü içerisinde "millî devlet-güçlü iktidar" şiarıyla biçimlendirmiştir. Devlet mekanizmasının güçlendirilerek varlığını devam ettirmesi bu ülkünün merkezinde yer almaktadır. Beş deniz havzasının merkezindeki Türkiye'nin çevresinde yaşanan uluslararası gelişmeler, küresel siyasetteki dalgalanmalar güçlü devlet fikrinin fikrî ve siyasî haklılığın göstergesi olmuştur.

Günümüzde küresel gelişmeler devletlerin millî varlıklarıyla devam edeceklerini göstermektedir. Millî devlet, bir siyasî kimlik merkezi olarak bugünkü küresel sistemde rakipsizdir. Millî devletin bu konumu onun varlığına olan itirazları da dışlamaktadır. Bireylerin aidiyet ve kimlik vurgusu olarak "millet" olgusu varlığını devam ettirmektedir. Bu haliyle Türk milleti için devletin millî ve üniter niteliklerini güçlendirerek varlığını devam ettirmesinden başka bir seçenek kalmamaktadır. "Lider Ülke Türkiye" ülküsü içerisinde "güçlü devlet" vurgusu 21. yüzyılda Türk milletinin Kızılma ülküsünün başlangıcıdır.

Her ne kadar Ziya Gökalp Kızılma için "*Zemini mefkûre, seması hayal/Bir gün gerçek fakat şimdilik masal*" diyerek Kızılma'yı geleceğin belirsiz bir hedefi olarak çizip onun değişkenliğine vurgu yapsa da Kızılma ülküsünün günümüzün sosyal, ekonomik, siyasî ve kültürel gelişmeleri içerisinde daha somut bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, millî ülküler daha somut düzeyde sosyal ve siyasî karşılıklarının ortaya konulması gerekmektedir. Bu çerçevede günümüzün Kızılma ülkülerinden birisi olarak devlet fikri çağın sosyo-ekonomik ve siyasî gerekleriyle yeniden ele alınmalıdır. Bu çerçevede Başbuğ Alparslan Türkeş'in çizdiği şekliyle "millî devlet-güçlü iktidar" ülküsü çerçevesinde Türk milletini gelecek kutlu Kızılma ülkülerine taşıyacak ilk adım

olarak devletin millî ve üniter nitelikleriyle güçlendirilerek mukaddes varlığını devam ettirmesi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Atsız, H. N. (2011). *Türk Ülküsü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Atsız, H. N. (1992). *Türk Tarihinde Meseleler*. İstanbul: Beysan Basım ve Yayın.
- Bahçeli, D. (2004). “Merkez Yönetim Kurulu Toplantısında Yapmış Oldukları Konuşma Metni- 19 Kasım 2004”, http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/169/index.html (Erişim: 05.07.2018)
- Bahçeli, D. (2009). “Millî Bekaya Yönelik Tehditler ve Sözde Demokratikleşme Çağrılarına İlişkin Yaptığı Basın Toplantısı Metni- 11 Ağustos 2009” http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/709/index.html (Erişim: 04.07.2018).
- Bahçeli, D. (2016). “TBMM Grup Toplantısında yapmış oldukları konuşma- 25 Ekim 2017” http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4143/index.html (Erişim: 05.07.2018).
- Bahçeli, D. (2017a). “TBMM Grup Toplantısında yapmış oldukları konuşma- 7 Şubat 2017” http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4207/index.html (Erişim: 05.07.2018).
- Bahçeli, D. (2017b). “TBMM Grup Toplantısında yapmış oldukları konuşma- 9 Mayıs 2017” http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4252/index.html (Erişim: 05.07.2018).
- Bahçeli, D. (2018). “TBMM Grup Toplantısında yapmış oldukları konuşma- 27 Mart 2018” http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4396/index.html (Erişim: 05.07.2018).
- Banarlı, N. S. (1985). *Devlet ve Devlet Terbiyesi*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.

- Bora, T. (1998). "Milli Tarih ve Devlet Mitosu. *Birikim Dergisi*, (105-106): 83-98.
- Bora, T. ve Can, K. (2007). *Devlet ve Kuzgun: 1990'lardan 2000'lere MHP*. (3. Baskı). Ankara: İletişim Yayınları.
- Bostancı, M. N. (1998). Etnisite, Modernizm ve Milliyetçilik. *Türkiye Günlüğü*, (50): 38-55.
- Coşkun, R. (2014). Kızılma'dan Türk İslâm Ülküsüne: Türklerin Küresel Düşleri. *Düşünce Dünyasında Türkiz* (25): 25-54.
- Çalık, M. (1998). MHP: Asıl Şimdi, Fakat Nasıl. *Türkiye Günlüğü*, (50):162-174.
- Çetin, İ. (2014). Kızılma. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, (25): 55-88.
- Gökalp, Z. (1976). *Türkleşmek, İslâmlaşmak Muasırlaşmak*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınlar.
- Habermas, J. (2002). *Küreselleşme ve Milli Devletin Akıbeti*. (çev. Beyaztaş, M.) İstanbul: Bakış Yayıncılık.
- Habermas, J. (2010). *Öteki Olmak Ötekiyle Yaşamak*. (çev. Aka, İ.) 4. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (1987). *Türk Bozkır Kültürü*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Kafesoğlu, İ. (1976). *Türk Tarihi*. Ankara: Yaykur Açık Yüksek Öğretim Dairesi Yayınları.
- Kırbaç, S. (2014). Türk Milliyetçiliği ve Türk İslâm Ülküsü. *Düşünce Dünyasında Türkiz* (25):101-120.
- Milliyetçi Hareket Partisi (2009). Parti Programı. http://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf (Erişim: 05.07.2018).
- Niyazi, M. (2010). *Türk Devlet Felsefesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Llobera, J. R. (2007). *Batı Avrupa'da Milliyetçiliğin Gelişimi*. (çev. Akman, E.) İstanbul: Phoenix Yayınları.
- Ögel, B. (2016). *Türklerde Devlet Anlayışı*. 2. Baskı. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Strauss, L. (2000). *Politika Felsefesi Nedir? Giriş-Çeviri-Notlar*. (çev. Zelyüt, S.) İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Türkdoğan, O. (2005). *Türk Ulus Devlet Kimliği*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Türkeş, A. (t.y.) *Temel Görüşler*. Ankara: Bizim Ocak Kitap Kulübü.

Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı (2018). "1969 Adana Kongresi ve MHP'nin Doğuşu",

<http://www.ulkuocaklari.org.tr/ulkucuhareket/basbug-alparslan-turkes/hayati/1969-adana-kongresi-ve-mhpnin-dogusu> Erişim: 05.07.2018.

Yakıt, İ. (2016). Türk İslâm Düşüncesinde Devlet Kavramı. *I. Türk İslâm Siyasi Düşüncesi Kongresi Bildiriler Kitabı*. (ed. Akıncı, M.) s. 1-12.